

8. dani ICARUS-a u Hrvatskoj: *Enhancing Heritage Experience – Exploring Cultural Routes*, Šibenik, 22. – 25. ožujka 2023.

U organizaciji ICARUS Hrvatska, E-ROUTES projekta i Državnog arhiva u Šibeniku od 22. do 25. ožujka 2023. održan je međunarodni znanstveno-stručni skup *Enhancing Heritage Experience – Exploring Cultural Routes* (Unaprjeđivanje iskustva o kulturnoj baštini – Istraživanje kulturnih ruta). Paralelna predavanja i radionice odvijale su se na dvjema lokacijama: u Interpretacijskom centru katedrale sv. Jakova *Civitas sacra* i Gradskoj knjižnici *Juraj Šižgorić* Šibenik.

Prvog dana održavanja skupa u Interpretacijskom centru *Civitas sacra* održana je radionica, koju je moderirao Benedikt Perak, o potrebi interdisciplinarnih metoda za dokumentiranje kulturne baštine. Istodobno, u Gradskoj knjižnici odvijale su se četiri radionice. Mirna Willer i Marijana Tomić održale su radionicu *Specijalne zbirke i Pravilnik za opis i pristup građi u knjižnicama, arhivima i muzejima* s posebnim osvrtom na primjenu pravilnika KAM na primjeru opisa povijesnih zbirka; radionicom *Boostdiculture*, koju je vodila Ana Vukadin predstavljen je Erasmus+ projekt o razmjeni digitalnih sposobnosti primarno za zaposlene u medijima; David Sutton i Deborah Jenkins prezentirali su djelovanje ICA-e u međunarodnim suradnjama, a Dániel Bedő predstavio je nove tehnologije i prakse u digitalizaciji i njezinu ulogu u zaštiti.

U popodnevnim satima u Gradskoj knjižnici predstavljene su tri knjige: *Spiegelungen 2.22 – Archives in Kroatien (IKGS, Munchen)*, *Archives and Archival Research in the digital Environment (UBG-FP, Belgrade)* i *Digitalne priče o baštini: priručnik za produkciju video materijala i komuniciranje (ICARUS Hrvatska)*.

Drugog dana jutarnja izlaganja održala su se u Interpretacijskom centru *Civitas sacra*.

U prvoj sesiji izlagali su: Milena Popova o djelovanje platforme Europeana, Karl Heinz o aktivnostima ICARUS-a kroz konkretne primjere suradnje diljem Europe, Bogdan Trifunović predstavio je *E-ROUTES* projekt, koji GLAM projektima (galerije, knjižnice, arhivi i muzeji) spaja geografske prostore kroz različita vremenska razdoblja, Ivana Prgin predstavila je investiciju Ministarstva kulture i medija *Unaprjeđenje digitalne infrastrukture usluga javnog sektora razvojem nacionalnog arhivskog informacijskog sustava i jačanjem nacionalne mreže arhiva*, čiji je cilj unaprijediti upravljanje dokumentacijom u tijelima javne vlasti, pravosudnog sustava i drugih stvaratelja dokumentarnog i arhivskoga gradiva. Investicija obuhvaća više aktivnosti, od kojih je i jedna razvoj nacionalnog arhivskog informacijskog sustava i potrebnih kapaciteta za pohranu digitaliziranoga gradiva sa smjernicama i uputama koje je izradila nacionalna arhivska služba.

Drugu sesiju otvorila je Brigitte Le Normand predstavljajući projekt dostupnosti različitih povijesnih izvora mobilnom aplikacijom. Sabina Spanjol predstavila je interaktivne programe koji slušatelja različito osmišljenim igrama uvlače u povijesnu priču. Tomislav Karlović, Jelena Jurišić i Višnja Šimunović Basić prezentirali su mobilne aplikacije i digitalne platforme koje na inovativnije načine prikazuju interakciju turizma i kulturne baštine u projektu *E-CULTOUR*. Izlaganjem na primjeru turističke rute sv. Martina kroz Nizozemsku i Francusku Frederike van Ouwkerk prezentirala je kako se interakcijom povijesti i igara povezuje tradicionalno i suvremeno. Sesiju su završili Giovanni Vale i Chiara Marchesini: (*Paper boat Stories*) – *Extinguished Countries guidebooks* predstavljanjem serije vodiča kroz zemlje koje više ne postoje.

Poslijepodneve sesije odvijale su se na objema lokacijama.

U Interpretacijskom centru *Civitas sacra* izlaganja su se odvijala u dvjema sesijama. U prvoj sesiji Dragana Janković, Vasilije Milnović, Adam Sofronijević i Aleksandar Jerkov predstavili su *Project Adrianetbook*, projekt suradnje u Jadransko-jonskoj regiji ponajprije putem digitalizacije, treću suradnju hrvatskih i slovenskih arhiva, koja je prateći drevne vinske rute rezultirala izložbom i katalogom *Vino na meji – Vino na granici*, a njega je predstavio Borut Batagelj. Andrea Zubović govorila je o projektu *Museater* – uvođenje nove metodologije predstavljanja muzejskih artefakata, a Zrinka Brkan Klarin izlagala je o projektu Grada Zadra, koji je pokrenuo obnovu skulpture Sfinge u dvorištu neoklasicističke vile koja je postala sastavni dio turističke ponude. Vladan Vukliš prezentirao je projekt uvođenja u turističke rute priča iz Drugog svjetskog rata korištenjem arhivskoga gradiva te je kao primjer naveo već ustaljene rute s tom tematikom u Zagrebu i Beogradu.

Druga sesija započela je izlaganjem Sanje Đurin o novim načinima prezentacije kulturne baštine planine Velebit i NP Paklenica nastale na temelju arhivskoga gradiva, ali u novom, digitalnom okruženju. O turističkoj ruti *Arhitektura totalitarnih režima 20. stoljeća u sjećanju na urbani razvoj Europe interpretirane u svrhu promicanja ljudskih prava i demokracije*, koja je nastala u okviru grada Labina ATRIUM GO! izlagala je Dijana Muškadin. Koraljka Kuzman Šlogar istaknula je vrijednost umjetničke, etnografske i antropološke građe pohranjene u arhivima te je kao primjer navela projekt istraživanja zbirke crteža umjetnika Živka Kljakovića kao izvor za kreiranje turističke rute, a Riccardo Lala uz europsku rutu putevima Ćirila i Metoda predstavio je nove potencijalne rute „*ILLYRIA AND MOESIA*” – *Cultural cross point and tourist destination*, koje bi bolje opisale povijest zapadnog Balkana. Martina Jerković i Petar Gardijan u izlaganju *Our Drniš destination in the challenge of the future* govorili su o izazovima koji stoje pred budućom generacijom za boljom prezentacijom drniškog kraja.

Paralelna sesija odvijala se u Gradskoj knjižnici *Juraj Šižgorić*. David C. Sutton govorio je o bogatoj libanonskoj kulturi kao vezi između europskih nacija i zemalja zapadne Azije te o njezinu utjecaju na zemlje istočnog Mediterana. Izlaganje se temelji na radu autora *Lebanese Sea Power: Food and the Phoenicians*. Marijana Tomić, Laura Grzunov i Zrinka Džoić predstavile su digitalizirane glagoljične rukopise dostupne na GlagoLabportal – portalu za promicanje glagoljaške kulturne baštine, a Enija Rubina i Ineta Didrihsone-Tomaševska virtualnu izložbu o povijesti Gradskog arhiva u Rigi. Razvitak i pristup kulturnomu turizmu razvojem gimnazijskog kurikulumu iz predmeta Geografije u Srbiji predstavile su Ljiljana Živković i Ivana Đorđević.

U drugoj sesiji Martina Piškor govorila je o *Archives Portal Europe Foundation*, nezavisnoj i samostalnoj organizaciji sa sjedištem u Nizozemskoj, koja u zajedničkom *online* repozitoriju ima integrirane metapodatke arhivskoga gradiva iz više od 30 zemalja. István Kenyeres predstavio je projekt *Budapest Time Machine 2*, poboljšanu *online* platformu *Budapest Time Machine*, projekta koji je pokrenut 2017. godine na inicijativu Arhiva grada Budimpešte, koja uz obilje povijesnih podataka nudi i mogućnost pregledavanja putem interaktivnih karata, a 2022. je u suradnji s Arhitektonskim fakultetom Sveučilišta u Budimpešti poboljšana 3D prikazima te je dobar primjer višeinstitucionalne suradnje. O dostupnosti najnovijih dostignuća digitalne tehnologije u zaštiti kulturne baštine govorio je i Gustavo Nogueira (*C4Education Project*) te predstavio platformu B2B (*business-to-business*). Dániel Bedő predstavio je vodeću tehnologiju digitalizacije kulturne baštine *Multispectral imaging (MSI)*, a Luka Strašek govorio je o istraživačkom projektu TEMPUS, čiji je cilj regeneracija napuštenih urbanih lučkih područja.

Treći dan u Interpretacijskom centru *Civitas sacra* održane su tri sesije izlaganja.

U prvoj sesiji o turističkoj ruti tragovima poznatih šibenskih pisaca i pjesnika govorile su Danijela Grubišić i Nataša Urošević, a Žarko Ilić i Jelena Glišović istaknuli su važnost putopisa kao izvora za geografsko poznavanje prostora Srbije. Nataša Urošević i Damjana Frančić istaknule su važnost rijetkih putopisnih zbirka koje se čuvaju u istarskim baštinskim institucijama radi kreiranja inovativnih kulturno-turističkih itinerara. Andreja Rihter i Mateja Jančar izložile su projekt *Women Writers Route 2022.*, koji opisuje život i djelo europskih spisateljica 19. i 20. stoljeća u razdoblju i koji je dobio certifikat Kulturne rute Vijeća Europe. Sesiju su završile Kata Žganjer i Melani Sikavica predstavljanjem fortifikacijske baštine Šibenika izlaganjem *Connecting and promoting fortified heritage on case of Fortress of Šibenik*.

U drugoj sesiji Jelena Glišović predstavila je zbirke kulturnih ruta u Europi od 18. stoljeća pod naslovom *E-ROUTES Survey: meeting up with collection related to cultural routes in Europe from the 18th century onwards*. Aiga Bērziņa-Kite i Anita

Čerpinska izlagale su o bogatoj građi Nacionalnog arhiva u Latviji. Ivanka Ferenčić Martinčić i Maja Lesinger govorile su o suradnji lokalnih knjižnica u Medimurju koje su urodile projektom *Biblioturism: libraries as a tourism potential of the community*. Antonija Zaradija Kiš, Mihaela Blagaić Kišiček i Anamarija Starčević Štambuk predstavile su europsku rutu tragovima sv. Martina *Saint Martin of tours route*, koja prolazi preko 25 lokacija u Hrvatskoj. Jasmina M. Jovanović, Tanja M. Janković, Milan Marović, Ljiljana Živković i Ivana Đorđević u izlaganju *Evaluation of natural and cultural-historical heritage of the Danube region in Serbia through cartographic presentation* predstavili su kartografski prikaz i istaknuli važnost prirodne i povijesne baštine dunavske regije.

Treća sesija započela je izlaganjem Milice Matijević i Natalije Đurović *Children's cultural geography*, kojim su predstavile potrebu veće educiranosti djece u predškolskoj dobi. Predstavile su to na primjeru grada Valjeva kroz projekt *Let's walk and talk*. Aktivnosti Kluba studenata rusistike Filozofskog fakulteta u Zagrebu predstavili su Lucija Bažanat i Teo Francisković izlaganjem *Heritage in the Making – Student Club at the Faculty of Humanities and Social Sciences in Zagreb*. Melinda Kostelac istaknula je važnost digitalnih topoteka za pohranu i mogući tisak razglednica kao vizualnog putopisa kroz dva EU projekta *They: Live* i *Wom@arts*. Danijela Birt Katić i Marina Krivić Lekić predstavile su projekt *Etnography in the Archives: Teacher's records in a Digital Context – Politike zapisivanja etnografske građe 1897.-1954. Učitelji kao stvaraoci etnografskog znanja*. Projekt obuhvaća pregledavanje i analizu arhivskoga gradiva etnografske tematike u državnim arhivima u Bjelovaru, Gospiću i Zadru, Hrvatskom državnom arhivu, Hrvatskom školskom muzeju i Arhivu HAZU. Sesiju je zaključila Vlatka Lemić prezentacijom projekata u kojima je ICARUS Hrvatska sudjelovala od 2008. godine.

Paralelna izlaganja u Gradskoj knjižnici također su bila podijeljena u tri sesije.

Tatjana Brzulović Stanislavljević predstavila je gradivo Sveučilišne knjižnice u Beogradu, Maja Aćimović i Zoran Ranković govorili su o projektu digitalizacije srednjovjekovnih rukopisa. Ariana Novina dala je prikaz djelovanja Akademije likovnih umjetnosti u Zagrebu od njezina osnutka 1907. godine.

Druga paralelna sesija započela je izlaganjem *The Danube Constellation: A Quest for the Golden Fleece* Gorana Trailovića i Biljane Živanović o važnosti dunavske regije s bogatom kulturnom baštinom od prapovijesti do danas. Izlaganjem *Darka Walks with Marco* Božidarka Šcerbe Haupt predstavila je kulturnu rutu po Splitu inspiriranu pjesnikom Markom Marulićem, a Edita Francisković virtualnu izložbu na fakultetskoj mrežnoj stranici koja je posvećena prof. dr. Ivi Horvatu, botaničaru i profesoru na Veterinarskom fakultetu. Rita Fleis dala je prikaz fundusa Gradske knjižnice u Subotici. Nataša Mučalo predstavila je šest naslova izniknulih iz desetogodišnjeg projekta Državnog arhiva u Šibeniku *Demographica et glagolitica*

Sibenicensia te projekt objavljivanja i digitaliziranja vrijedna gradiva iz mletačkog razdoblja.

Treću sesiju otvorila je Tatjana Segedinčev predstavljanjem projekta Istorijskog arhiva u Subotici *Arhivski dan*, čiji je cilj okupljanje arhivista i stručnjaka iz srodnih ustanova. Renata Dobrić izložila je projekt grada Kaštela *Kaštelanske storije* – likovno-literarno-filmski natječaj, čiji je krajnji cilj dovesti nagrađene autore u Kaštela kako bi na taj način istraživali kaštelansku povijest radi razvoja kulturnog turizma. Rad Interpretacijskog centra Muzej bećarca u Pleternici, posvećena tradicijskomu, vokalno-instrumentalnomu napjevu bećarcu predstavili su Jasna Hoffman i Mario Katić. Nataša Špadijer u svojem izlaganju navela je veću potrebu uključivanja knjižnica i ostalih kulturnih ustanova u prezentaciji kulturne baštine i predstavila projekt koji je rezultirao izložbom *Tourism through Time* kao dio internacionalnog projekta *Museum of Tourism*. Danijela Radulović predstavila je kartografsko-geografsku zbirku Nacionalne biblioteke Crne Gore, u kojoj se čuvaju razglednice od kraja 19. stoljeća s naročitim naglaskom na razglednice s prikazima grada Cetinja kao promotorima povijesnog turizma. Posljednje izlaganje održao je Janko Belaj pod naslovom *Od „Vremena ekstrema” do prezentacijskog „Weba”*, koja je dio ciklusa izložaba pod naslovom *Vizura*.

Na međunarodnom znanstveno-stručnom skupu sudionici su predstavljenim projektima pokazali da je međukulturni i međuinstitucionalni dijalog temelj za kulturne i turističke tematske rute koje na isprepletenim razinama povezuju geografski prostor i različita povijesna razdoblja.

Andrijana Rados Šupe